

AJÁNLÁSOK
ENERGETIKAI KÉRDÉSEK ELEMZÉSÉHEZ

= Alapvetések és tézisek =

Budapest, 2015. április 25.

MET-AJÁNLÁSOK

a Magyar Energetikai Társaság (MET) állásfoglalásainak elkészítéséhez

A MET működésének kereteit az **ALAPSZABÁLY** határozza meg. Jelen összeállítás célja, hogy gyakorlati segítséget adjon a Társaság belső szakmai vitáihoz és a kifelé szánt testületi állásfoglalások elkészítéséhez. A leírtak tagjaink számára nem jelentenek azonosulási kötelezettséget, egyszerűen kifejezik a Társaság gondolatiságát, rendszerbe szedett elvi-gyakorlati tájékoztató szempontokat mutatnak be.

Ez a gondolatrendszerítő útmutató szempontjait az „Alapvetések” és a „Tézisek” című fejezeteiben fogalmazza meg. Az „Alapvetések” fejezet általánosabb, hosszú távon érvényes elvi gondolatokat, míg a „Tézisek” konkrétabb, gyakorlati jelentőségű, a társadalmi viszonyok változásával és a tudomány fejlődésével módosuló véleményeket fogalmaz meg.

Alapvetések

Gondolkodásunkban az emberi létezés princípiumát, azon belül közösségünk (országunk és nemzetünk) polgárainak érdekeit tekintjük meghatározónak. Az energetika területén kifejtett tevékenységünket ez a magasabb szintű rendező elv vezérli.

1. Az **ember** szükségleteit három fő csoportra oszthatjuk:

- A) **Biológiai** létezés szükséglete: az élelem, az ivóvíz és a levegő (oxigén). Másodlagos szükséglet a ruházat és a lakás.
- B) Az ember **szellemi és lelki szükségletei**: ebbe a körbe tartozik az anyanyelv, a biztonságérzet, a tanulás, a tudás, a szellemi, lelki, és erkölcsi értékek, a hit, a vallás, a kultúra, a történelmi tudat.
- C) **Családhoz és közösséghez** tartozás szükséglete (szülők, gyerekek, rokonság, kisközösségek – ilyen az egyesület is - valamint a szülőföld, nép, nemzet, haza, lakóhelyi, vallási, munkahelyi és más közösségek), mint identitást erősítő tényezők.

Az emberi lét szükségleteinek kielégítéséhez az állam a szabályozási kereteket határozza meg, a javak előteremtése (munkával, hozzáadott értékkel) személyes jog és kötelesség.

2. Az országhatáron belüli emberi létezés hosszú távú fenntarthatóságának fontos közösségi alapja a **nemzeti vagyon**. A MET alapelveinek lényeges elemét képezi a közösségi (nemzeti, önkormányzati, polgárok szervezetei) vagyon megőrzése és gyarapítása iránti elkötelezettség. A nemzeti vagyon körébe sorolandók:

- A) **Természeti** környezetünk: a föld felszíne alatti ásványi anyagok, energiahordozók, vizek, a teljes élő és élettelen világ; a hegyek, erdők, felszíni vizek, termőföld (annak tápanyagtartalma), állat- és növényvilág, továbbá hazánk légköre, annak oxigéntartalma és más alkotóelemei, valamint a víz, a szél, a nap és a geológiai energia.

- B) **Emberi közreműködéssel** létrejött dologi (tárgyak, infrastruktúra, épített környezet, stb.), pénzügyi és szellemi javak, továbbá állat és növényállomány.
- C) A **humán vagyon** (anyanyelv, egészség, tudás, készségek, tapasztalat, hagyomány, erkölcs, hit, kultúra).

A közösségi vagyon körében kell számon tartani a vagyonteremtő képességünket is.

3. Országunk gazdálkodásának alapja a **pénzügyi mérlege**, amely polgáraink emberi létének anyagi bázisát képezi, ezért szakmai anyagainkat az alábbi kérdések megválaszolásának figyelembe vételével készítjük el:

- A) Biztosít-e az adott, energetikához kapcsolódó tevékenység hosszú távon, országos szinten, **pozitív pénzügyi mérleget** (GNI szemlélettel)?
- B) Létrehoz-e az adott energetikai tevékenység **hazai hozzáadott értéket**?
- C) Csökkenti-e az ország **importkiadásait**? (Pl. energia és nyersanyag importot, eszközök, anyagok és szolgáltatások importját).
- D) Növeli-e az ország **külföldről érkező jövedelmeit**? (Termékeink, szolgáltatásaink exportjából, hazai tulajdonú külföldi befektetéseinkből, külföldön dolgozó polgártársainktól, stb.)
- E) Az energiaellátás hozzájárul-e a **fogyasztók A), B), C) és D) szempontok szerinti eredményességéhez**?

4. Felfogásunk szerint országunk gazdasági rendszere a szociális piacgazdaság elvén kell, hogy működjön. Ennek fő jellemzői:

- A) A **verseny** elvén működő szociális piacgazdaság alapja a magántulajdon.
- B) A magántulajdon **társadalmi hasznosságának** egyik legfőbb ismérve, hogy teljesíti a 3. pont kívánalmait.
- C) A versenypiac feltétele: **több** piaci **szereplő**.
- D) Az egyszereplős piac, vagy **monopolhelyzet** esetében az állam, vagy az önkormányzat köteles olyan megoldásokat (többségi tulajdon, jogi szabályozás, stb.) kialakítani, amelyek a **közjó** érdekeit védik.
- E) A **szociálisan rászorulókról** köteles a közösség (állam, önkormányzat) gondoskodni. A civil közösségek ehhez erkölcsi alapon járulnak hozzá.

5. Környezetünk védelmével kapcsolatos felfogásunk fő elemei:

- A) A Föld éghajlatváltozása
A Földtörténeli korok éghajlatát folyamatos hőmérsékletváltozás jellemzi. A Föld felületi hőmérséklete - több száz millió évre visszamenőleg kimutathatóan - nagyjából 8 és 25 °C között, kb. 100 ezer éves ciklusidő szerint változott. Jégkorszakok és meleg korszakok váltották egymást. Azt is kimutatták, hogy a CO₂, amely a Föld légkörének természetes alkotóeleme, a növényképződés forrása, szintén ciklikus koncentrációval volt jelen a légkörben.

- B) Üvegházhatású gázok
A Föld atmoszférájában található természetes eredetű (ilyen a vízgőz, a CO₂) és emberi tevékenységből származó (ilyen a széndioxid, a metán, a nitrogénoxidok, a freonok, vagy CFC) üvegház hatást okozó gázok. Tény, hogy az ipari forradalom óta az emberi tevékenység megnövelte ezen gázok kibocsátását. Mindenképpen kívánatos, hogy az emberi tevékenységből származó kibocsátás csökkenjen.
- C) A tudomány mai állása szerint az éghajlatváltozás ok-okozati összefüggéseiben még sok a bizonytalanság. Nem tisztázottak még megnyugtató módon az ember által okozott kibocsátások és a természet közötti fizikai, kémiai, biológiai kölcsönhatások. Ebbe a sorba tartoznak egyebek között az óceánok áramlásai, a Nap tevékenysége, a vulkánkitörések részecskéi, a Föld pályájának és dőlésszögének változása, továbbá a Földön kívüli galaktikus hatások.
- D) A Föld éghajlatának az emberi tevékenységgel összefüggésbe hozható változása a Föld felelős vezetőinek és lakóinak **egyetemleges felelőssége**. Fontos: az ok-okozati viszonyok **tudományos** feltárása, valamint a hipotézisek és hiteles tudományos eredmények árnyalt értelmezése.
- E) Az emberi okokra visszavezethető éghajlatváltozást illetően az egyes országok számára az **arányos felelősség** elvét valljuk. „Egy egészséges vízcsepp képtelen élhetővé tenni egy szennyezett óceánt, de mérete arányában hozzájárulhat.” A gyakorlati döntésekhez javasoljuk az „Alapvetések” fejezetet, annak különösen a 3. pontját figyelembe venni.
- F) Az állam felelőssége polgárai **létfeltételeinek** biztosítása. Kezelje a lokális és globális környezeti kérdéseket ezzel összhangban, az arányos felelősségvállalás elvével.
- G) A környezetvédelmi kihívások technológiai fejlődést hoznak, új piacok nyílnak, amelyeken új megoldások jelennek meg. Az új termékek hazai **hozzáadott értékkel** történő létrehozása és exportálása országunk stratégiai érdeke. Ez a szempont legyen jelen az EU szabályozások hazai bevezetésében is.

6. A Társaság tagjai és felelős vezetői a szervezet működését három pillérre helyezik:

- A) Társadalmi hasznosság.
- B) Szakma-közösségi hasznosság.
- C) A MET működésének biztosítása.

7. A MET tagjainak és tisztségviselőinek tevékenységében az IGAZSÁGOSSÁG, az ERKÖLCS és a társadalmilag hasznos TELJESÍTMÉNY jelenti a vezérlő elvet.

8. A MET tagjai és választott vezetői tevékenységüket a szakmai közösség értékeinek tisztelete és növelése jegyében végzik. A Társaság felfogásában fontos helyet foglal el a megelőző generációk által létrehozott értékek tisztelete, megőrzése és gyarapítása.

9. A MET felelősséget vállal a **jövő nemzedékeinek** érdekképviseléséért (az emberi lét fenntarthatóságának és környezetünk védelmének szolgálatában).

10. A MET működésének szakmai spektruma átfogja az energiaforrások az energiaátalakítások, az energiaszállítás és a fogyasztói felhasználás területeit, beleértve a társadalmi és környezeti hatásokat is.
11. A MET az összetett kérdések vizsgálatánál arra törekszik, hogy a válaszokat komplex módon, műszaki, közgazdasági és jogi szempontú megközelítéssel, a jelen összeállítás elvei mentén, a társadalmi és a környezeti hatások figyelembe vételével dolgozza ki.
12. A MET törekszik arra, hogy az energetika hazai és nemzetközi körforgásának cselekvő részese legyen, hozzájárulva országunk szellemi és anyagi értékeinek gyarapításához.

Tézisek

Az energetika egészéről és részterületeiről alkotott elvi és gyakorlati nézeteinket – az „Alapvetések” pontjaira alapozva, az alábbiakban foglaljuk össze.

1. Az állam és az önkormányzatok tulajdonában álló, a **nemzeti vagyon** részét képező energetikai rendszerek nyilvántartása, megőrzése, gyarapítása, fejlesztése és működtetése közösségi érdekeket, a közjót szolgálva, **közösségi ellenőrzés** (állami, vagy önkormányzati) alatt kell, hogy történjen.
2. Az állami és önkormányzati tulajdonban lévő energetikai rendszerek működtetéséhez megfelelő gazdasági környezetet biztosítva, olyan szervezeteket és személyi feltételeket kell kialakítani, amelyek képesek a közvagyon a kor **élenjáró szakmai színvonalán hatékonyan és versenyképesen** működtetni.
3. Országos energetikai kérdésekben a MET az „Alapvetések” pontjai szerint jár el - különös tekintettel annak 3. és 4. pontjára. Vizsgálatait, a lehetőségek keretein belül, **hosszútávra** (min. 15-20 év) szóló **számításokkal** igyekszik alátámasztani.
4. A hazai elsődleges, hagyományos energiaforrásokról (szén, olaj, földgáz, nukleáris, fa) iránymutató elveket az „Alapvetések” tartalmazzák, külön hangsúlyozva annak 9. pontját. Az elsődleges energiaforrások kitermelésének indokaihoz a mai generáció érdekein túlmenően vizsgálni kell a **jövő generációinak** (dédunokáink) érdekeit is.
5. Energia importról és energia függőségről
Alapja a hosszú távú országos energiastratégia, amely az ország **függőségének csökkentését** tűzi ki célul. Vezérlő elvként alkalmazva az „Alapvetések” pontjait. Adott esetben komplex vizsgálatok végzendők.
6. Az energiahatékonyságról
Mind a versenyképesség, az importfüggőség, a költség, a környezetvédelem, mind a hazai hozzáadott érték termelése szempontjából kívánatos irány a primerenergia felhasználás minimalizálása. Ennek az iránynak a követése a jövő komplex feladatai közzé tartozik – kiemelt figyelmet fordítva a lakossági és a közcélú **épületállomány** jelenleg pazarló energiafelhasználására.
7. Az állam, a fogyasztók vagy más szervezetek általi támogatások alapelvéről
Csak olyan energetikai megoldások támogatásával értünk egyet, amelyek az

„Alapvetések” figyelembe vételével, hosszú távon igazoltan hozzájárulnak az ország pozitív **pénzügyi** mérlegéhez, **környezet** kímélőek és **munkahelyeket** teremtenek.

8. Oktatás, kutatás, fejlesztés, innováció (K+F+I)
Az ország jövője szempontjából a **versenyképes oktatás** stratégiai kérdés. A műszaki kutatás és fejlesztés elsődleges célja **piacképes termékek** létrehozása, amelyek hazai hozzáadott értéket eredményeznek, növelik az exportot és/vagy csökkentik az importot.
9. Energetikai berendezések és létesítmények megvalósításáról (tervezés + gyártás + építés + üzemeltetés + karbantartás + szolgáltatás)
Cél: a fogyasztók szolgálata, a nemzetközi versenyképesség, **hazai hozzáadott érték** teremtése – kiemelten kezelve az „Alapvetések” 3. pontját.
10. A hazai atomerőművi kapacitás fenntartásáról
Az atomerőművi technológia hazánkban az elmúlt négy évtizedben az energiaellátás biztonságos és gazdaságos talpkövévé vált. A hazai társadalom elfogadta, a magyar gazdaság szerves részévé vált, nemzetközi szinten is elismert módon járult hozzá a magas szintű műszaki kultúra erősítéséhez. Erre alapozva, figyelemmel az önellátás biztonságára, a versenyképességre és a CO₂ kibocsátás lényeges csökkenthetőségére, továbbá figyelembe véve, hogy Európában jelenleg 184 atomreaktor található (beleértve a környező országokat is), **támogatjuk**, hogy a jelenlegi kapacitások élettartama végéig az ország **új, korszerű, biztonságos atomerőművi kapacitásokkal** rendelkezzen.
11. A kapcsolt hő- és villamosenergia termelésről
Az energiaátalakítás ezen hatékony technológiája – körülményektől függő mértékben - képes jelentős költség és környezetterhelést csökkentő primerenergia megtakarításra. Ha a versenypiacon hátrányba kerülne, akkor fogyasztói, vagy állami pénzügyi támogatást csak akkor tartjuk jogosnak, ha az Alapvetés 3. pontja szerint országunknak **pozitív pénzügyi eredményt** hoz.
12. Távfűtési rendszerek
Létjogosultságukat az 1960-as és 1970-es években a sűrűn épített sokemeletes tömbházak és az energiaigényes ipari fogyasztók alapozták meg, ami kiegészült a primer energiát megtakarító kapcsolt energiatermelés bevezetésével. Mivel a nemzetközi tendencia hosszú távon az ún. „zéró energiafogyasztású” épületek irányába mutat, a távfűtési szektornak a jövőben egyre inkább gazdaságossági nehézségekkel kell szembe néznie. Ezeket a gondokat intelligens műszaki és tarifális megoldások, a „benchmarking” módszerek enyhíthetik, de a lakosság védelme érdekében, hosszú távon, szociális eszközök és támogatás bevetésének szükségessége várható.
13. A hazai megújuló energia felhasználásáról
Környezetvédelmi, gazdasági, pénzügyi és foglalkoztatási szempontok figyelembe vételével kívánatos az **elterjesztése**. Javaslattevel előtt az Alapvetések 3. és 9. pontja szerinti, hosszútávra szóló vizsgálatok végzendők.
14. Hazai vízenergia hasznosításáról (beleértve Bős-Nagymaros kérdését is)
A döntések alapját az ország, az érintett régiók, a polgárok **komplex érdekei** kell, hogy meghatározzák (ökológia, vízháztartás, vízi út, energetika, gazdaságélénkítés, turizmus, stb.) – figyelemmel a nemzetközi összefüggésekre.

15. Hazai napenergia és szélenergia hasznosításáról

Az ország területén hasznosítható nap- és szélenergia a nemzeti vagyon része, ezért hozadéka hosszú távon a fogyasztói érdekeken túlmenően, a **hazai pozitív pénzügyi mérleget** kell, hogy szolgálja. Költségelemzésénél figyelembe veendők az **időjárásfüggése** miatti pótkapacitás igények, a villamos hálózatban szükségessé váló többlet beruházások, vagy tározói terhek.

16. Hazai agro-energetikai kérdésekről

A mezőgazdaság alapvető rendeltetése az emberi létezéshez szükséges **élelmiszer** megtermelése. A bioenergetikai hasznosítás első sorban a **hulladék** -felhasználáson alapuljon. Alkalmazásának feltétele, hogy hosszú távon ne veszélyeztesse az élelmiszertermelést és az ökológiai egyensúlyt, különös tekintettel az évmilliók alatt kialakult, a nemzeti vagyon részét képező **humuszkincsünkre** .

17. Hazai geotermikus energia és a földhő hasznosításáról (beleértve a hőszivattyút is)

Kívánatos, hogy polgártársaink létfenntartása szolgálatában kihasználjuk, de feltétele **megújuló tulajdonságának fenntartása** , továbbá a felszín alatti és feletti **maradó szennyezettség** megakadályozása.

Budapest, 2015. április 25.

A MET közgyűlése szavazással elfogadta: 2015. május 22.